

Θέματα Πολιτικής Οικονομίας Ι, Φεβρουαρίου 2004

Γιάνης Βαρουφάκης, Μάνος Κουντούρης

ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΕ 2 ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ 3 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. (Α) Να εξηγήσετε (σύντομα) πως όρισε ο Μαρξ την «οργανική σύνθεση του κεφαλαίου»

Έστω ότι c = συνολική δαπάνη σε «νεκρούς» παραγωγικούς συντελεστές (π.χ. μηχανήματα, πρώτες ύλες) και v = συνολική δαπάνη σε ανθρώπινους παραγωγικούς συντελεστές (σύνολο μισθών). Τότε ρ = οργανική σύνθεση κεφαλαίου = $c/(v+c)$.

(Β) Να παρουσιάσετε την απόδειξη του Μαρξ ότι όσο πιο αυτοματοποιημένη η παραγωγή τόσο μικρότερο το ποσοστό κέρδους σε μια ανταγωνιστική οικονομία της αγοράς. Ποια τα απαραίτητα αξιώματα για αυτή την απόδειξη;

Έστω π = ποσοστό κέρδους, T = συνολικές παραγωγικές δαπάνες επιχειρήσεων και s = υπεραξία. Τότε, $\pi = s/T = s/(v+c) = (s/v) \times [v/(v+c)] = (s/v) \times [1 - c/(v+c)] = (\text{ποσοστό εκμετάλλευσης}) \times (1 - \text{οργανική σύνθεση κεφαλαίου}) = \varepsilon \times (1 - \rho)$. Άρα, όσο πιο αυτοματοποιημένη η παραγωγή, δηλαδή όσο μεγαλύτερη η οργανική σύνθεση του κεφαλαίου (ρ), τόσο μικρότερο το ποσοστό κέρδους π . ΟΕΔ.

(Γ) Ποια τα μειονεκτήματα αυτής της θεωρίας;

Βλ. [σημειώσεις](#) και το σχετικό Κεφάλαιο στον Heilbroner.

2. Έστω μια οικονομία με δύο κλάδους: αγροτικό και βιομηχανικό. Έστω ότι για να παραχθούν 10 μονάδες αγροτικών προϊόντων χρειάζονται (α) 1 μονάδα βιομηχανικών προϊόντων, (β) 1 μονάδα αγροτικών προϊόντων και (γ) 2 μονάδες εργασίας. Ταυτόχρονα, για να παραχθούν 10 μονάδες βιομηχανικών προϊόντων χρειάζονται (α) 1 μονάδα βιομηχανικών προϊόντων, (β) 1 μονάδα αγροτικών προϊόντων και (γ) 1 μονάδα εργασίας. Τέλος, οι τιμές των αγροτικών και των βιομηχανικών προϊόντων ανά μονάδα δίδονται ως p_a και p_b αντίστοιχα, ενώ ο μισθός ανά μονάδα εργασίας είναι w .

(Α) Να αποδείξετε ότι σε κατάσταση ισορροπίας τύπου Sraffa η σχετική τιμή των βιομηχανικών αγαθών είναι αντιστρόφως ανάλογη του μισθού w . [Σημ.

Μπορείτε να θέσετε $p_a=1$ και να λύσετε ως προς p_b]

$10p_a = p_a + p_b + 2w + \pi_a$ και $10p_b = p_a + p_b + w + \pi_b$ Άρα,

$\pi_a/(p_a + p_b) = [10p_a - (p_a + p_b) - 2w]/(p_a + p_b)$ και $\pi_b/(p_a + p_b) = [10p_b - (p_a + p_b) - w]/(p_a + p_b)$

Εξισώνοντας τα παραπάνω ποσοστά κέρδους έχουμε:

$[10p_a - (p_a + p_b) - 2w]/(p_a + p_b) = \pi_b/(p_a + p_b) = [10p_b - (p_a + p_b) - w]/(p_a + p_b)$ ή $10p_a - 10p_b - w = 0$.

Θέτοντας $p_a=1$, και λύνοντας ως προς p_b βρίσκουμε: $p_b = 1 - (w/10)$.

Προφανώς, η σχετική τιμή των βιομηχανικών προϊόντων είναι αντιστρόφως ανάλογη του μισθού.

(Β) Ποιο βασικό αξίωμα του Sraffa είναι απαραίτητο για την παραπάνω απόδειξη;

Ότι οι κλάδοι με μεγαλύτερα ποσοστά κέρδους ελκύουν την επιχειρηματική δραστηριότητα, το κεφάλαιο, τους πόρους κλπ, έως ότου εξισωθούν τα

ποσοστά κέρδους σε όλους τους κλάδους. Μόνο έτσι μπορέσαμε να λύσουμε το σύστημα ως προς p παραπάνω.

(Γ) Ποια τα μειονεκτήματα αυτής της θεωρίας;

Βλ. [σημειώσεις](#)

3. Ο Ροβινσώνας ζει μαζεύοντας μανταρίνια και ανταλλάσσοτάς τα με το μοναδικό αγαθό που καταναλώνει: μήλα. Έστω τα εξής δεδομένα: (α) 1 μήλο = 1 μονάδα ωφέλειας του Ροβινσώνα. (β) Για κάθε 2 μανταρίνια που πουλάει παίρνει 1 μήλο. (γ) Μαζεύει μανταρίνια 50 ώρες την εβδομάδα και έτσι συλλέγει 1000 μανταρίνια την εβδομάδα. (δ) Στην διάρκεια της 50^{ης} ώρας που εργάζεται (στο τέλος δηλαδή της εβδομαδιαίας εργασίας του) μαζεύει 10 μανταρίνια. (ε) Η κάθε ώρα που μαζεύει μανταρίνια του «στοιχίζει» (λόγω κούρασης) 20 μονάδες ωφέλειας.

(Α) Συνάδει με την *Ισο-Οριακή Αρχή* η παραπάνω κατάσταση;

Σχετική τιμή του κάθε μήλου (από το οποίο αποκομίζει ωφέλεια ο Ρ) = $p = 2$
μανταρίνια (μ)

$L = 50$ (ώρες την εβδομάδα)

$Q = 1000\mu$ (την εβδομάδα)

$AP_L = 1000/50 = 20$

$MP_L = 10$

$w = 20\mu$

Σύμφωνα με την *Ισο-Οριακή Αρχή* ο Ρ θα έπρεπε να επιλέξει να εργάζεται αριθμό ωρών έτσι ώστε $w = p \times MP_L$. Στην περίπτωση μας βλέπουμε ότι πράγματι ισχύει η *Αρχή* αυτή: $20 = 2 \times 10$

(Β) Ποια είναι τα κεντρικά αξιώματα της νεοκλασικής θεωρίας της αξίας η οποία βασίζεται στο παραπάνω σκεπτικό;

Ότι ο Ρ είναι αποδέκτης της σχετικής τιμής των μήλων, ότι η κούρασή του (όταν εργάζεται) είναι μετρήσιμη στην ίδια κλίμακα με την ωφέλειά του από τα μήλα που καταναλώνει, ότι ο Ορθός του Λόγος ταυτίζεται με την δυνατότητά του να επιλέγει με στόχο την μεγιστοποίηση της συνολικής του ωφέλειάς, και (πιο σημαντικό) ότι η εν λόγω απεικόνιση της παραγωγικής διαδικασίας ισχύει ανεξαρτήτως του εάν ο Ρ εργάζεται για τον εαυτό του (ζητώντας από τον ίδιο του τον εαυτό τουλάχιστον w μανταρίνια την ώρα) ή προσλαμβάνει άλλον πληρώνοντας τον w την ώρα.

(Γ) Ποια τα μειονεκτήματα αυτής της θεωρίας;

Βλ. [σημειώσεις](#).

ΝΑ ΑΠΑΝΤΗΣΕΤΕ ΣΕ 1 ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΕΣ 2 ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

4. Βρισκόμαστε σε προεκλογική περίοδο και ακούμε τους πολιτικούς μας να μιλούν περί *ευημερίας* και *κοινωνικής δικαιοσύνης*. Εάν έβγαιναν σε τηλεοπτικά παράθυρα **σήμερα** για να σχολιάσουν τις τοποθετήσεις αυτές οι Adam Smith, David Ricardo και Karl Marx, τι νομίζετε ότι θα έλεγαν;
5. Να εξηγήσετε και να σχολιάσετε την άποψη του Heilbroner ότι η οικονομική επιστήμη δεν είχε λόγο ύπαρξης πριν την βιομηχανική επανάσταση και την κυριαρχία των Κοινωνιών της Αγοράς.